Број 100. У Новом Саду у уторак 6. маја 1903. Година XXXVIII.

„Застава“ излази сваки дан осим понедељника и дана за свецом.

Цена је за Аустро.Угарску: на један месец 2 кр. 40 пот., на четврт године 7 круна. За Црну Гору, Србију, Немачку, Румунију, и за све остале стране земље на четврт године 10 круна.

Народним бројевима од петка цена је: за пола године 2 круне, на целу годину 4 круне.

Поједини бројеви стају 10 потура.

ЗАСТАВА

ЛИСТ СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ

Издање: „Рада“ деоничарског друштва за издавање српских књига и новина у Руми.

За огласе плаћа се по 12 пот. од сваке врсте оваких ситних слова.

Дописи шаљу се уредништву а претплата и огласи администрацији „Заставе.“

Уредништво и администрација „Заставе“ је у кући г. Јов. Т. Чавића, на пијаци.

Рукописе не враћамо.

Поједини бројеви стају 10 потура.

Безначајна Србија.

Некада, док Србија беше још кнежевина, били су веома често наперени погледи Европе на Србију. Са запетом пажњом пратише јој сваки покрет. Бујна народна снага и велики идеали који су избијали кроз новију српску историју, уливаху решпекта и поштовања. Онда се рачунало са Србијом.

Данас се све то променуло — стрмоглавце. Данас је Србија све то незначајнија. У војеном погледу сматрају, да је неспремна. За генерале знају, да су само удварањем и незначајношћу дошли до важних команда. И није било тако давно кад се зачула реч у круговима румунских официра: — Србија не долази у рачун Она није никакав противник!

Ако је реч о финансијским приликама Србије, свако омањује руком, а у погледу управе, служи за подсмеј! Како ли оно рече недавно угарски министар председник у сабору?! — „Та ваљда нисмо у Србији!“ Србија не само што није уставна држава она није ни правна држава. Она са својим сваковрсним шкандалима даје данас европској штампи материјала само за подсмеј.

Шта се то учини од Србије за кратко, врло кратко време?! У Србији су краљ Милан, а за њим краљ Александар стално и намерно убијали дух народа, разоравали снагу свога народа. То доказује њихову ужасну неспособност, јер другим средствима нису умели да владају, а та су средства — последња.

Долази нам на памет догађај из старе историје. Син не уме да се нађе на престолу, шаље оцу гласника и пита га, шта да ради. Отац одведе гласника у башту међу маковим лејама и тражи, да му понови питање. Али он не одговара на то питање, но својим штапом одсеца само оне макове главе, које су се уздигле над осталим маком.

Напослетку тражи гласник одговора. А одговор је био: — Кад одеш моме сину, кажи му, шта си ме питао и кажи шта сам ја радио. И он одсецаше поново макове главе, које се уздизаху над осталима.

Збуњени гласник испричао је младоме владару све како је било. — Па је ли ударао по читавој маковој леји? питаше владар. — Не господару, он одсецаше само оне главе, које беху највеће и које се уздизаху над осталима. — Разумем! рече млади владар и чинио је исто што је после радио краљ Милан, а за њим краљ Александар.

То је политика коју су изводиле и данашње. Језгро се састоји у том, да се сатре све, што је више и што је боље у народу. Окрените се по Србији. Сав рад њених новијих владара иде за тим, да се изграју, омаловаже, онемогуће и сатру сви упливнији и бољи људи.

Па не само то, него се ишло још даље. Тамо се крши чак и снага, дух и понос целог народа. Кад се догоди ма какво зло, ма какав срам, онда се кидише и на најмање село, те се тражи да народ пише телеграме и шиље депутације и узвикује: Хвала Господару, то нама треба! И траже да се осветле прозори и да се по брдима запале ватре радоснице.

Под таким приликама народ губи дух, он почиње да се стиди од сама себе, и његова снага, његово поверење у сама себе малаксава... Народ се дегенерише.

А шта видимо у другим балканским државама, н. пр. у Бугарској! Ми видимо где је створена генерација пуне снаге, генерација која уме хладнокрвно да умире за своја начела. И немојмо да се варамо! Кад дође да се рачуна са народима и државама, Европа ће гледати да задовољи и умири оне, који умиру без голема јада, да умири, па и задовољи оне, који су очували свој понос и самопоуздање.

Нико не поштује слабога и млитавога. Та и бугарска обест не би се устремљавала на Србе у Македонији, но би и она друкче рачунала са Србима, кад би веровала у снагу Србије.

Снага народна се стално, постепено купи и прибира, развија. У Србији је стално и постепено убијана. Једина је нада да та снага још није мртва, но само умртвљена. Јер има тренутака, кад се народ згади на себе сама. Кад га обузме очајање, те хоће да мре... То се догодило са народом у Србији на почетку прошлога века, кад је покренуо ону велику, дивовску борбу противу дахија.

Они који данас ведре и облаче по Србији, нека се тргну. Можда је још време. Народ српски је жилав, он се из прашине већ много пута дизао, и на крају се свако у њему преварио, ко је год хтео с њиме ружно. Будућност Србије не захтева, да дође до те борбе, јер је снага народна тако потребна на другој страни...

Ово смо морали да кажемо у свези са другим чланком што га доносимо у данашњем броју „Заставе“.

Нови Сад, 5. маја.

Прилике у Угарској. У политичким круговима угарским са највећом запетошћу очекују, како ће се решити ствар Апоњијева. Познато је, да владар на одономашњем дворском балу, није ословио председника угарског сабора грофа Апоњија. То је у политичким и саборским круговима изазвало велику узрујаност. Не сматра се то за личну ствар Апоњијеву већ саборског председника. Министар председник Сел је изјавио, да ће се та ствар изгладити. То је умирило мало узрујане духове. Опозиција је дала реч да за три дана неће о том повести реч у сабору. Министар председник Сел био је у подужој аудијенцији код краља а како из политичких кругова јављају, био је умолио и министра на двору грофа Јулија Сечењија, да изради код краља приватну аудијенцију грофу Апоњију, и то да буде задовољштина. Најновије вести јављају да је Сел у том успео, и да је краљ јуче у недељу примио Апоњија.

Какво се зло спрема у Србији?

28 априла о. г. добио сам овако писмо:

Фиума, 26. априла 1903.

Г. Јаша Томићу!

Говорите шта хоћете и комбинирајте са онима из Београда шта хоћете — за мене

ПОДЛИСТАК.

Берлински конгрес 1878.

УСПОМЕНЕ ЈОВАНА ДРАГАШЕВИЋА.

Шта је Стара Србија, а шта је Лазарева Србија? — Ревиндикација. — Косовски вилајет. — Лим граница по уговору између Србије и Црне Горе. — Мемоар о увећању Србије. — Карте уз мемоар

(Наставак)

Па и ова граница, и ако ју је комисија израдила, ипак је била изложена јакој препирци и опреци. Истина, овим нам је елаборатом био одузет Лаб, али нам је остављена цела Медвеђа и знатан део јужно од Врање. Али турски комесари а уз њих и енглески, предлагали су и тражили, да граница српска са планине Ђака право изиђе на Грделицу!

Пројекат до безобразлука глуп, не мајући за себе апсолутно никаквог разлога, ни војничког, ни економног; уопште никаквог, осим јединог: не дам. Турским комесарима да се човек и чуди и не чуди, јер — тицало се смањивања њихове земље; али комесари енглески, људи свакојако школовани, при том војници, да се толико пријатељством турским занесу, да на тапет иснесу толику порцију глупости и неразумевања, — заиста је чудновато!

Комесари пак француски, немачки и талијански, ваљада са обзиром на захтев турски и енглески, а према нама пријатељскији од оних, предлагаху: да граница пође са Пољанице брђанским венцем на Прибој, што би, наравно, било природније.

По оном првом изгубили бисмо цео округ врањски и већу половину лесковачког среза; а по овом другом изгубили бисмо само Врању са околином.

Ова југозападна граница, како је била одредила војничка (и политичка) комисија, ипак није излазила пред конгрес, док се год није у комисијама узела у претрес и источка граница.

Али овде је ишло још много теже, јер је отпор руски био много јачи, а правац давао му је — Бобриков!

Његово је било, да наша нова граница иде од Трна право на Пандирало, у коме би случају цео округ пиротски са Пиротом остао Бугарима, а нама би дао једва Белу Паланку, и то одмах уз плот!

Ристић је бранио наш захтев: Пирот и Трн енергично, готово упорно, али са болом код Шувалова; и — Андрашије и Шувалов начине сморазум, да од пиротског округа одцепе за Бугаре до Цариброда, но да Србији остане Трн. Али кад је Биконсфилд (енглески) једвице пристао да се софијски санџак уступи Бугарима, он је изјавио конгресу, да задржава право, да за Турску на тој страни изнађе стратегијске тачке.

Од те његове изјаве много су се бојали Руси, те су и Шувалов и Бобриков (да би осигурали себи Трн, а можда и Пирот) говорили Ристићу, да и он иде Биконсфилду и да му говори, да од тога свог правца одустане. Али, кад ни Андрашија, ни Вашингтон (француски) не нађоше, да треба о томе ишта Биконсфилду говорити, онда је сасвим наравно, да и Ристић није чинио никакав корак.

Кад се за тим у конгресу узме претрес о граници софијској, — Руси изгубе Ихтиман, који је раније био додељен Бугарима. Тада Шувалов узме за то да тражи «накнаду» и отима од Срба за Бугаре Трн!

Нека ми се допусти овде један мали уметак, па макар он ишао на моју штету; parum abhorreo famam.

Од прилике у то време дође к мени «Дели-Ђусов» дописник Форбс (који је био свуда много уважаван) и ја почнем с њим да говорим овако:

Ја се заиста чудим војничком капацитету ваших војничких делегата! Они траже Шипку за Турску из обзира стратегиских, а таквих обзира не имађаху при Ихтиману. Зар ваши војници не виде, да је Ихтиман стратегијско место за одношаје са севера к Цариграду? Шипка је само тактичка препона; истина одвећ јака, тако да се значајем својим приближава схватању стратегиском, онако исто као што се тако рачуна и прелаз преко Доњега Дунава; али она ипак није стратегиска тачка за исте одношаје. Ако су им садашњи догађаји још недовољно познати, они су могли видети и из рускога рата 1828, да Шипка, дакле прелаз преко тога Балкана, још није стратегиски успех у односу на Цариград. Дакле, и из тога ранијега рата, а и из овога садашњега, ваши официри могли су упознати, да је

је то апсолутно све једно! Једино једно, што велим и тврдим састоји се у овоме: *Жива је и непобитна истина, да овде, у Фиуми, постоје она писма Боже Маршићанина, о којима писах Љуби Живковићу.* Кад он нема куражи да дође овде, да се о истима у вери и да их цабе прими, онда дођите Ви те их примите у место њега. У противном случају стидићете се и Ви и они за све оно, што противу тога до данас написасте и избрбљасте.

С поштовањем
Саво Ивановић
Caffe Risorgimento.

О оваквим писмима Боже Маршићанина, данашњег управника вароши Београда, било је већ говора у „Застави". Почетком марта месеца ове године, донео је београдски „Одјек" једно писмо Саве Ивановића, писано Љуби Живковићу адвокату. То је писмо отштампано из „Одјека" у 50. броју „Заставе" од ове године, но неће бити згорег, да га поновимо:

Господину

Љубомиру Живковићу
адвокату и уреднику „Одјека"
Београд (Србија).

Фиума, 9. марта 1903.

Г. Љубомире Живковићу!

Ма да знам, да ме мрзите — и то без икаквог основаног разлога — и ма да знам, да би сте ме из те мржње пекли па јели, ипак хоћу, да вам докажем, да код мене не постоји према Вама једно такво нерасположење, нарочито кад се тиче Ваше *слободе и живота.* Да се објасним: Вас је (а са Вама уједно и господу: Стојана Рибарца, Воју Вељковића и Милутина Степановића) Божа Маршићанин *покушавао и* **покушава**, да уплете ни крива ни дужна у једну ствар, која би Вас сигурно довела до Карабурме. То сведоче 8 *(осам) његових својеручних писама*, која је писао по тој ствари једној извесној особи. Вољан сам искрено и пријатељски помоћи Вам, да добијете та писма у руке, те да смаскерирате тога неваљалог човека. Зато: предлажем Вам да **одмах** дођете овде или Ви, или који му драго од оне тројице, које горе споменух. До тада, ослањам се на Вашу часност, да ћете *дискретан* бити.

С поштовањем
Саво Ивановић

Моја адреса: Fiume (Caffe „Risorgimento").

Поново молим за дискрецију, бар док Вам докажем истину овога, што тврдим!

„Одјек" је на то надовезао ове редове: „Наше је дубоко уверење, да је г. Божа Маршићанин овде оклеветан, и да он никада не би пристао, да невиним људима чини зла, али да се нешто у Фијуми пакује, врло је вероватно. Нека се то рани је зна."

Сава Ивановић написао је доцније друго писмо Љуби Живковићу. (1. априла 1903. по новом календару.) То је писмо пуно најгрђих испада. У томе писму, које има 16 страна, љуто се жали Сава Ивановић што је његово писмо изнесено на јавност.

У том писму има, како г. Б. Маршићанин управник вароши Београда, са Божом Скочићем плете комплот противу живота Љубе Живковића, Стојана Рибарца, Воје Вељковића, Милутина Степановића и других, а хоће да увуку у тај комплот и кнеза Николу и друге. Па онда вели: „Кад је Маршићанин увидео, да ће му, благодарећи искључиво мени, тај комплот у ветар поћи, он је Скочића на трошкове краљице Драге, превео из Далмације у *Румунију* — **земљу плодног приправљања лажних београдских атентата.**

Говори о диспозиционом фонду и вели: „Из тога фонда, у место да помажете српску ствар на страни, ви Србијанци стварате лажне атентате и убијате преко хајдука своју рођену браћу. Нека вам служи као пример Живко Анђелковић, Кнежевић, Ранко Тајсић и Бацковић". (Мора се признати, врло интересантна тврђења од Саве Ивановића. Пр. ур. „З".)

Сава Ивановић прича у том писму да он није протеран из Србије, него је побегао на чамцу од Маршићанина. А то за то, што су га хтели послати на јужну границу Србије као командира, да тамо од најамника убијен буде, „јер, знате, вели, **мртва уста не говоре.**

На завршетку има ово:

„Искрено исповедам, а тим се исповедањем весело поносим, да у највећој мери мрзим и Вас и све прваке радикалске без разлике, јер сте се у свакој прилици невитешки и нечовечно понашали према мени Па, онда, питаће те ме ваљда: Кад Вас тако мрзим, зашто сам вољан, да Вас сад избавим? — Ево зашто но чујте: једино зато, што сам из поменутих Маришћанинових писама јасно видео, да је очајнички настојавао сваком приликом, да ме ни крива ни дужна оклевета код краља Александра и оно, што је још горе и црње, да ме преко Боже Скочића помеша заједно с Вама (а то је баш оно, *што ме највише боли, јер с кугом не волим мешан бити)* у то издање лажних београдских атентата, и, тиме, да ми проузрокује прогонство из ове монархије, у којој живим, ако и не у добру, а оно бар у миру и слободи.

Дакле, као што видите, мене у овој ствари не руководи ни интерес ни трговина, јер ћете писма примити *цабе,* а ни љубав према Вами, јер Вас *мрзим као пса,* већ једино то, да краљу Алесандру, у колико је могуће, отворим тиме очи, јер сматрам, да је то штетно, и погибељно у првом реду по њега. Пардон! у мал што не погреших. Јес, руководи ме и једна врста интереса, али којег? — Ево овог, но чујте: Из тих писама видим, као што рекох, да ме је Божа Маршићанин покушавао *смртоносно ударити таман као и Вас;* дакле, он је тиме *зближио нас,* те је логично, да се заједно и бранимо од њега и Драге, а кад се будемо одбранили, разуме се, ми се можемо и даље међусобно мрзити за све остало као и досле!

Но ако се, и поред оваке моје јасне изјаве, и даље плашите подвале са моје стране, Ви онда позовите преко „Одјека" Божу Маршићанина да и он с Вама заједно дође овде, те да поменута његова писма читамо заједно. Он ће се у томе случају одазвати једном таквом Вашем позиву ако је човек, и, нарочито, ако је сигуран да је истинито оно његово *лажно* демантовање у „Двадесетом Веку". У толико пак ради веће јасноће и искрености с моје стране, молим Вас, упутите му преко „Одјека" ово скромно моје питање: *Кад има кураж и дрску смелост да тврди, да таква његова писма не постоје, зашто је онда, с Вељом Тодоровићем, шиљао код мене пре неколико недеља с молбом Симу Жарића, мајора у пенсији* (сад већ покојног — умро је, чим се је од мене вратио), *да му помогнем дигнути та писма од притежаоца под какву год било цену?*"

Најпосле тражи Сава Ивановић, да ово писмо штампа Љуба Живковић у целини у „Одјеку".

Препис овога писма послао је Сава Ивановић и „Застави", нека га она донесе, ако се оригинал писма „изгуби" на београдској пошти, или га Љуба Живковић не хтедне, или не могадне штампати.

Кад сам добио оно писмо Саве Ивановића (писано 28. априла), у ком ме позива да дођем у Фијуму и примим оригинална писма управника вароши Београда, промишљао сам се за часак.

Ја сам са Савом Ивановићем говорио крајем 1897. године, кад је долазио у мој стан и тражио да примим у „Заставу" његову изјаву против нападаја, који су изишли против његове личности. Ја сам то одбио и мало је требало да падне међу нама крв. После ивањданског атентата, а за време преког суда, писао је он у земунском „Новом Времену" најстрашније погрде против мене, а у писмима, које је на мене управљао, претио ми је, да ћу омастити његов јатаган.

После тога, а из других узрока, изгледало ми је немогуће, да се нас двоје у животу још једном разговарамо. И сад, на његов позив од неколико реди, да одем у Фијуму?!

Ја разумем што Љуба Живковић није отишао. Да се тицало моје главе, не бих ни ја отишао. Али баш зато, што је може бити у питању слобода и живот толиких људи, који невино треба да настрадају, мој је положај био тежи. У глави ми се врзло и писмо Манојла Мрвића, које је не давно изишло у „Застави". И сећах се оне магле, која је пала над Србијом и сећах се општег уверења, да је тамо у овај мах све могуће. И ако поново дође до ужасног покора, зар да ми ико пребаци: — „Стојало ти је на расположењу... Могао си све доказе добавити, а ниси ни покушао".

Решио сам се да одем и то још сутрадан ујутру. Међу тим било ми је јасно, да ову своју одлуку не треба да извршим пре но што је саопштим бар неким начелним пријатељима, а нарочито председнику средишњег одбора српске народне радикалне странке дру Ђури Красојевићу.

Много се што могло догодити на томе путу. Могао сам писма и добити, а и не добити. У свој околини Фијуме, у Сушаку, Бакру и другде бесниле су демонстрације, пазило се на све странце, те се могло већ и из тог разлога догодити, да у Фијуми имам неприлике са полицијом и то у часу, кад у каквој собици разговарам са Савом Ивановићем. — Какве би се вести пронеле о томе?!

Било је дакле потребно, да се за све договоримо. Удесисмо, да се одмах кренем.

Али добио не добио писма, ни у ком случају не сме тај пут остати у тајности, но да се о свему извести и странка и јавно мнење.

У идућем броју „Заставе" учинићу то.

Јаша Томић.

Ихтиман Ахилова пета, а не Шипка; а ваше официри виде неку стратегију тек у Шипци!»

Због оваког мога схватања нарочито (осим и других опет важних обзира) ја сам и био замерио руској стратегијској концепцији, што нису главни прелаз и главни правац узели били на Никопољ; и ја сам налазио научне (и ако не и политичке и националне) сатисфакције у њиховој муци на Плевни.

Форбс ме је слушао врло пажљиво.

Сутра дан стиже нам глас, да нам је Трн одузет, а који нам је и са пристанком Шувалова и Бобрикова био дат.

Ристић, сав усплахирен, тако рећи одлети к Шувалову, и онако још задуван рекне му:

«Шта је то, екселенцијо, зашто нам узесте Трн"

Шувалов ће му на то рећи, слежући раменима ове, по моме нахођењу, врло важне речи:

«Па, — кад су мени узели Ихтиман, ја сам се регресовао са Трном.»

Аналишите добро ову фразу, па ћете осетити, како вам се туга око срца савија...

Не провирује ли из њега нешто и ако неразумљиво, али опет сумњиво? Наравно, то не треба гледати данашњим очима, него ондашњим, али ипак остаје загонетно;..

При претресу јужне границе бејаше у конгресу јаког препирања, јер Аустрија тражи Врању за Србију, а Енглеска (с Турском) тражи Грделицу за Турску. Најпосле, да би се задовољиле обе стране, појави се глас: да Врање остане Србији а Грделица Турској! На то пристане и — Бизмарк!

(Наставиће се.)

Догађаји у Старој Србији и Маћедонији.

Русија о турској ноти.

Како из Цариграда јављају, турски министар спољних послова велики везир, жалио се руском посланику Зиновјеву, како Турска сматра за повреду своје части, што Бугарска није хтела да прими њену протестну ноту. Зиновјев је одговорио, како је бугарски министар-председник Данев овом приликом радио у споразуму са руским дипломатским заступником у Софији, Бахметјевим. Та турска нота носила је на себи ултиматум и да је примљена створила би Бугарској велике одговорности. — Турски политички кругови још су запрепаштени због овог одсудно, како веле, промењеног држања Русије.

Мађедонци о мешању Бугарске.

Вође мађедонске у данашњем покрету и то махом заступници тајне унутарње организације мађедонског одбора, поново су и то једногласно изрекли, да би мешање Бугарске или њено увлачење у револуционарни данашњи метеж било врло штетно по општу бугарску ствар. Они од Бугарске требају само моралну потпору, даље не траже од ње ништа. Нека мађедонце мећу на точак, вешају, кидају на четир дела, Бугарску не треба то да се тиче. она мора да остане хладне крви и да на поквари и оно, што је већ постигнуто. Покошена интелигенција мађедонска изниће за коју годину опет, али уништена кнежевина Бугарска никад више. Мађедонци ће свом снагом и свима средствима силом изнудити европску интервенцију, бугарска интервенција не треба им. Револуционари мађедонски проповедају тако и по Мађедонији.

Војене операције на Пећ.

На Пећ полазе Турци са две стране — Низир паша са 16 батаљона, коњицом и топовима и Шемзи паша са 8 батаљона и топовима. Последњи је топовима порушио више кула арнаутских вођа у околини Ђаковице.

Војска и Арнаути.

Из Приштине, јављају: Стижу вести из Ђаковице, да је турска војска, марширајући оданде у Пећ, била на путу нападнута из појединих арнаутских кула. Војска је разорила све те куле и куће, из којих су Арбанаси из пушака на њу нападали.

Борба код Пећи.

Из Скопља, јављају: Гласници су донели амо вест, да је код Пећи отпочео бој између незадовољних Арбанаса и турске војске. Даљих података о боју још нема. Хилми паша очекује сваки час гласоношу из Пећи и телеграфске вести и Митровице о започетоме боју.

Турска војска у новопазарском санџаку.

Из Скопља јављају: Из поуздана извора тврди се, да султан и порта веома сумњају у намере Аустрије. Они се боје, да аустријска војска не окупира санџак новопазарски, па за то су послали силну војску у Стару Србију, која им иначе, само због Арнаута, не би у толикоме броју требала. Према томе Турци су веома опрезни према спремању Аустрије. Посаде у Прибоју, Плевљу и Пријепољу мотре на све, који долазе из Босне у санџак новопазарски. Извесно је, да Турци неће допустити окупацију тога санџака.

Бој код Кратова.

Из Скопља јављају: По вестима из Кратова, при ономадашњем сукобу између једног одељења турске војске и велике комитске чете, погинуло јо код Кратова врло много низама и комита, више, него што се у први мах чуло. Крију се појединости тога крвавог боја, и само се толико зна, да су се комите спасле ноћу бегством.

Најновије вести из Солуна.

Из косовскога вилајета датерано их је само 20 бугараша, који су осуђени на прогонство у Малу Азију. Они су везани железницом довезени у Солун и одавде ће их послати у сургун. Овде је повраћен мир и ред, али је свет још преплашен, и Солуњани се боје, да се како год поново не појаве динамитски атентати. Трговина и сваки рад је у застоју.

Арнаутски отпор.

Главни заповедник војске Омер Ружди паша јавља, да су Арнаути у прошли четвртак пуцали на војску Шемзи пашину, која је продирала од Ђаковице. Шемзи паша на то нападне па њих, а они се после кратке битке предаду и молише за милост.

Улазак војске у Пећ.

Назир паша јавља, да је у петак у вече без отпора ушао у Пећ. Порта је тиме јако задовољна и сматра ту акцију сасвим довршеном.

Обест Арнаута расте.

Из Приштине јављају: У новопазарском санџаку у последње време опажа се живље кретање међу људима Исе Бољетинца. Они су сада дрскији и обеснији. Отворено пљачкају и граде зулуме. Злостављају Србе и изазивају кавгу. Пре неки дан су извршили још једно убиство у селу Кориљу код Митровице испод Звечана. Кажу, да страни агенти подстрекавају и храбре те српске непријатеље на злочине и зулуме, како би се Европа уверила о неизбежној потреби стране окупације новопазарскога санџака.

Догађаји у Хрватској и Славонији.

Поговара се, да се спремају демонстрације против свију железничких станица на прузи Карловац—Ријека (Фијума), чега ради је послата војска у Плазе и Фужину, где се истих највише побојавају.

У Бакру су ухапшене пре три дана три особе а прекјуче 17. Покварени сигнали на жељезницама сада се оправљају.

У долини Драге пресекли су демонстранти телеграфске и телефонске жице. У Сушак су дошли држ. одветник и два истражна судца, да преслушавају ухапшенике. Мост на Ријечини, према Ријеци, чувају ноћу жандари, и пуштају да пређу преко њега само они, који станују у Сушаку.

Ако не престану немири, прогласиће се и над огулинском жупанијом, од Сушака до Огулина, преки суд.

Прекјуче је у Загребу, у надбискупском семинару, извршено строго претраживање. Ухапшен је клирик Фрањо Шкриња, председник друштва (збора) загребачких клирика, после дуготрајног преслушавања. Он, и ђаковачки клирик Шушњар, предани су загребачком судбеном столу. У обојице се, веле, нашло много оних бунтовничких прокламација.

Прекјуче у вече претресала је у Загребу полиција редакцију социјалистичког листа »Слободне Речи«. Око ½10 у ноћи опет се вратила, те је ухапсила главног уредника Букшега, сарадника Кораћа и његову супругу, и 24 присутна социјалиста и 5 социјалисткиња. На стан редакције стављен је печат и чува га полиција.

У Горици је ухапшен ковач Вуглер и лецедер Пупура. Сви ухапшеници предани су већ загребачком судбеном столу.

Пронађени су кривци бродских демонстрација и ухапшени су њих 18.

Котарски судац Цепулић у Бакру биће суспендован, што је пустио из затвора 22 демонстранта, када је гомила демонстраната наваљивала да их пусти, ма да је имао на располагању војену помоћ.

У Загребу су многи ухапшени.

У Нашицама је умрљан грб на згради котарског суда. Поновном постављању истога присуствовали су општинско заступство и представници власти.

Пошто се у Осеку ковчежићи за писма непрестано ноћу прљају, а не може да се ухвати, ко то чини, то ће сви ти ковчежићи да се поскидају, па ће се писма морати на самој пошти предавати.

Политички преглед.

Аустрија. (О догађајима у Хрватској и Славонији.) Далматински заступник на бечком сабору, Бијанкини, поднеће за који дан сабору хитан предлог, потписан од младочешких посланика, о догађајима у Хрватској и Славонији. У њему се између осталог наваља ово:

„Крвави догађаји, који се од месец и по дана одигравају у Хрватској и Славонији, нашли су свој зачетак у томе што су људи убијани, рањени, затварани и вешани за то, што су тражили да се врше од цара краља потврђени закони. Сасвим је природна појава, да су то прилике и насиља банова, која су један лојалан народ присилила да се бори за своје, ногама гажено право, јако узбудила духове међу славенским народима на југу монархије, а особито у Далмацији.

„Ћутање наше (бечке) владе на односне интерпелације, болно је дирнуло у Далмацији, што је нашло израза у демонстрацији вароши Спљета 10. о. м. То ћутање осоколило је и Бана, да протегне своју самовољу и на земљиште ове половне монархије. Банови агенти дођоше у Љубљану, да изврше преметачину у тамошњим штампаријама, тражећи револуционарне списе. Тај банов чин потпомагале су аустријске судске и управне власти. Предлаже се, да се позове влада:

1. да одмах нареди, да се они банови у Љубљану послани тајни агенти одстране, и да се онемогући шпијонски рад тих особа;

2. да објави узроке, који су руководили да се предузму тако осетљиви кораци, какви су предузимање кућних преметачина.

3. да предузме што пре нужне кораке, да се уклони оправдано узбуђење и незадовољство које влада ради насилног владања у Хрватској и Славонији, међу славенским народима на југу наше монархије.

Пред изборе у Србији. Орган независних радикала, који је силом приморан променуо име „Одјек“ у „исти Одјек“ доноси резолуцију конференције. У њој се истиче, да се радикали неупуштају у изборе скупштинске, јер се тим изборима иде на то да се изигра и угуши воља народна и да се на тај начин састави једно лажно народно представништво. И радикална странка не треба учествовањем у изборима да помогне саставу таквог народног представништва. На тој резулицији има 67 потписа угледних радикала из Београда и унутрашњости.

Поред ове одлуке, решила је још конференција, да док не буде по закону омогућена организација странке, овлашћују се покретачи „Одјека“ да саставе у Београду одбор од десет лица, који ће преко повереника у унутрашњости руководити пословима. И да се одобрава потпуно досадашњи правац рада у „Одјеку“, и одлучује се да се тако и даље продужи, а покретачима се изјављује захвалност на досадашњем раду.

Београдска полиција забранила је узастопце два броја „Одјека“. И сад ће доћи нова кауција, нов назив листа и нов уредник. „Одјек“ ће се сад, како смо извештени место „Исти Одјек“ звати „Онај исти Одјек“. „Одјек доноси о том насиљу полициском и завршује: „Сачекаћемо да ли ће и суд поћи тим правцем. После одлуке судске, ми ћемо у нарочитом чланку рећи шта бива са земљом у којој саме власти непоштују законе. А већ да ће се једном одговарати за све незаконитости које полиција према нама врши, то је више него сигурно.“

Горе споменуту резолуцију потписали су дванаест угледних чиновника, који су сигурни да ће се још данас наћи на улици.

— Осим независних радикала, закључили су и они под вођством Вујића и Пашића, да не учествују при изборима за скупштину.

Бугарска. Када се кнез Фердинанд вратио из иноземства у Софију био је врло хладан према министру председнику Даневу, те с њиме разговарао само неколико речи, а остале министре није ни погледао. Приликом прославе имендана престолонаследника Бориса било је у цркви богослужење, но што су сви министри отишли у двор, да упишу своја имена у књигу за честитке. Кнез је при том раздражено питао Данева: *„Како можете дозволити да човек, који вас је инзултовао, дође у моју кућу? На поље с њим!“* При томе је показивао руком на Радева, министра правде, који се у последње време понашао спрам кнеза врло арогантно и изазивно.

На то је Данев одмах поднео оставку министарства, која је на мах уважена.

Шта стаје Енглеску рат с Бурима. Државна благајна издала је недавно је дан извештај, у коме износи „укупне“ издатке јужно афричког рата. Издатак тај утврђен је са 211,150.000 фуната штерлинга (око 2 533.872.000 форината). Доиста велика сума, нарочито кад се узме у обзир, да је енглески благајни канцелар год. 1899. изјавио у енглеском сабору, да рат са Бурима неће више стати од 10

мил. фуната штерлинга. То је дакле сада само преко двадесет пута више. Но ни ова сума није верна. У њој нису прво оних 3 мил. које се Енглеска обвезала да плати Бурима, нису даље урачунати ни оних 30 мил. фуната штерлинга које има Трансвал да плаћа, па и друго. И кад би се само на ово узео интерес на дуг и дисконт зајма, изишло би да је бурски рат стао преко 300 000 000 мил. фуната штерлинга. Занимљиво је сравнити ову своту са свотама, које су утрошене на некоје друге ратове. Тако је на пр. Француску стао рат Немачком 1870—71. на 316 мил. фуната штерлинга, кримски рат стао је 740 мил. руско-турски рат 190 мил. и т. д. све у фунтама. Колико енглески порезници осећају рат са Бурима сведоче најбоље ове цифре: Доходарински порез повишен је са 7,641 000 на 18,107.000 фуната штерлинга а непосредан порез са 6,414 на 15,132.000 фуната штерлинга.

Вести из места и са стране.

Избор председника аћанске црквене општине

Прошле недеље, 26. априла о. г., одржана је у Ади редовна главна скупштина. На тој скупштини, између осталих предмета, беше и избор председника црквене општине. Скупштина је и опет поново изабрала досадањег председника, млада, ваљана орна и будне свести човека, Јашу Мркшића ратара за свог поглавицу на 6 година, и то са акламацијом. Знак, да општина поштује његову управу и рад. И истина је. Општина лепо напредује. Тако и треба.

Мрвићево писмо.

Најновији број „Уставне Србије“ пише о отвореном писму Манојла Мрвића, које је недавно изашло у „Застави“, те вели ово: „Од почетка до краја Мрвићево писмо садржи једну страшну оптужбу против г. министра унутрашњих послова и неких виших органа полицијских. Наравно, ми не можемо знати колико је у тој оптужби истине и да ли је она у опште основана; али је неоспоран факт да је она, онаква каква је, могла само унети забуну и зебњу у редове нашега грађанства. Баш због тога и било је разлога очекивати, да се тврђења у поменутом Мрвићевом писму с надлежне стране демантују, у толико пре што се у њему, као што рекосмо, налазе директне оптужбе против лица тамо споменутих. Место тога нашло се за боље да Мрвићева саопштења демантује земунска „Народност“ а не наша надлежна полицијска власт. Зашто је то тако учињено, нису нам познати узроци, ма да би, — да споменемо још једном, — и по спокојство грађана и по саму полицијску власт нашу, боље било да се у овом случају чула реч г. министра унутрашњих послова, а не земунске „Народности“. Како „Мале Новине“ саопштавају, тај земунски лист донео је споменути деманти још прекјуче, и у том демантију не само што се вели, да је све Мрвићево казивање од почетка до краја неистинито, него се још тврди, да је Мрвић нудио своје потказивачке услуге београдским властима и да га је, кад је с том понудом одбијен, некуд нестало из Београда. А „Народност“ тврди да је своја обавештења о тој ствари добила „с надлежне стране“. Право да кажемо, за нас је цела ова Мрвићева афера једна са свим загонетна ствар. Мрвића је нестало из Београда пошто је како вели „Народност“, одбијен са својим потказивачким услугама. А ми знамо да је он из Београда отишао право у Ваљево, и да га је ту нестало. По приватним гласовима он је одатле протеран у Турску, и ако то буде тачно, настаје питање: за што је и по ком закону могао бити протеран ван земље један српски поданик? Свакако би потребно било да надлежна част каже своју реч по овој ствари.“

„Београдско певачко друштво“

разаслало је одговор и ближа обавештења свима оним певачким друштвима, која су се овом друштву јавила као суделовачи при прослави педесетогодишњице овога друштва, било корпоративно или са изасланством. Ако које од тих друштава није добило тај одговор, моли се, да то одмах изволи јавити „Беог. пев. друштву.“ Детаљан програм ће се разаслати кроз најкраће време. Она друштва која су добила одговор, нека одмах пошаљу тражене спискове.

Парастос † Шчербини.

Славећи данас храм цркве Ђурђице у Брђани, после свете литургије смо држали парастос за Глигорију Степановића Шчербину, да у души преживјемо гроб великог пријатеља српског народа. Ма да се народа и из околних места прилично сабрало и споменy присуствовало, осим домаћег свештеника — који је у краткој беседи описао муке и страдања српског народа у Старој Србији и догађај убиства мученика брата на Косову — још три свештеника парастосу присуствоваше и кољиво прелише уз благодарни израз осећаја: „Слава му!“

Осигурање за случај старости.

Министар трговине Ланг издао је у интересу радника код угарских државних железница једну врло хуману и од велике важности одредбу. У министарству се наиме израђује штатут, према коме ће се осигурати радницима код угарских државних железница, који код истих најмање три године непрестано раде, годишња потпора у старости. Та помоћ даваће се и њиховим удовицама.

Кнез као пословођа.

Из Берлина јављају, да је кнез Хуго Хоенлое-Еринген, пређашњи земаљски саветник, постао пословођом једног берлинског друштва са ограниченом одговорношћу.

Забава српске више девојачке школе.

Као сваке године, тако и ове приређује српска виша дев. школа у Новом Саду на дан цар Константин и церице Јелене забаву с певањем свирањем и играњем. С овом забавом скопчано је ове године успомена на педесетогодишњицу Бранка Радичевића. После првог дела биће игранка.

Штрајк.

У Пожуну траје још општи штрајк радника при градњама. Штрајку су се прикључили и пекарски помоћници.

Уређење Бојане.

Читамо у „Цариградском Гласнику“: „Из Скадра је дошла у Цариград молба о коначном уређењу реке Бојане да се учини пловном. Државни Савет узео је молбу на проучавање. Кад би се Бојанино корито прочистило и уклониле друге сметње отицању воде, онда не само што би Бојана постала пловна, него би се и велики део земљишта око Скадарскога језера (Блата) исушио и могао се обрађивати.“ — Корисна ствар, само нема изгледа, да ће је Турска извршити.

Будимпешта, 4. маја.

Држање наследника престола Фрање Фердинанда *узбунило је у највећој мери* политичке кругове. Он је стигао на сам дан бала после подне у Будимпешту, а одмах сутра ујутру отишао је у лов у Срем. На самоме балу није говорио ни са министром-председником Коломаном Селом, ни са икојим чланом угарске владе, већ само са грофом Фестетићем и Зичијем, који припадају клерикалној, пучкој странци. За све ово везују се најромантичније комбинације, па и та, да ако опструкција у угарском сабору не легне, онда ће одступити владар и предати престо наследнику престола. Но с друге стране многи узимају све ово као претње у том правцу.

Брзојави „Застави.“

Стигли 5. маја.

Апоњи код краља.

Будимпешта. Краљ је јуче примио саборског председника Апоњија у приватну аудијенцију.

Из угарског сабора.

Будимпешта У саборској седници председава опет гроф Апоњи. Сабор при поименичном гласању одбија предлог Несија, да се преко реда претресе у сабору плата државних чиновника. (Предлог је одбијен са 126 против 27 гласова.) За тим је продужена расправа о измењивању квотне депутације.

Ухапшен свештеник.

Осек. Католички свештеник Крешлиц Томлековић ухапшен у Сланкамену због дражења против мађарског народа. Он је више пута био кажњен због политичких преступа, а познат је Штросмајеровац.

Социјалисте против „ex-lex“-а.

Будимпешта Социјалисте су јуче одржали народни збор против „ex lex“ а. Говорници су нагласили, како се ни једна саборска странка не бави интересима народа већ трећи време са државноправним расправама. Закључили су петицију на сабор, да се сабор преустроји и опште изборно право уведе.

Министарска криза у Бугарској.

Софија. Кнез је примио оставку кабинета и поверио генералу Петрову, да састави кабинет.

Туча у цркви.

Париз. Између католичке омладине и странке слободоумне вероисповести, дошло је у цркви Белвиљ до туче. Десеторица су рањени. Полиција је једва изгреднике растерала.

Трговина.

НОВИ САД, 5. маја 1903. године. Пшеница прве квалитете нова 7 фор. 40—— н. Пшеница средња 7 ф. 20—30 н. Пшеница лакша роба 7 ф. 10—— н. Кукуруз — ф. н Јечам 6 ——— ф. Зоб 5·60—80 ф. —— н. Кукуруз у зрну 6 ф. 10—20 — н. у зрну нови — ф. ——— у клипу — ф. ——— н.

Маст 74 фор. Сланина сува 74 фор. дебела пањена 74 фор. Све од 100 килограма.

Свињи угојени тешки	45—46 нов.	живе мере
„ средњи . .	43—44 нов.	
„ лаки . . .	40—42 нов.	

Све од 1 килограма.

Теоци .	32—34 нов.	по клгр.
Јагњци	5—14	по пару фор.
Овци .	———	по пару фор.

*

БУДИМПЕШТА, 17. маја. п. р. — (Извештај Р. О. Раичића са будимпештанског централног трга за живинарске намирнице).

Живина. Довози су преко целе недеље били увећани, а нарочито домаће робе. Местна је тражња маторој живини врло смањена, док је младој доста јака.

Цене домаћој роби:		Цене српској роби:	
Кокошке	К 2·60—2·80	Кокошке	К 1·80—2·10
Патке	„ 2·20—2·60	Патке	„ 1·60—1·80
Гуске	„ 4—5	Гуске	„ 4—
Ћурке	„ 6—7	Ћурке	„ 5—6
Млади пилићи	„ 1·20—2·20	Млади пилићи	„ 1·20—1·60
Млади гушчићи	„ ——	Млади гушчићи	„ ——

Јаја. Довоз је мали, тражња је слаба, а посао је лабав. Цена је домаћој роби 58—60, а српској 57—59 круна сандук (1440 комада).

Воће. Јабуке: Довози су мало смањени, а пијаца је — може се рећи — право мртвило, јер роба јако трули и задаје страх за трговање. Цена је штајерској роби 10—24 круне 100 кила. — Крушке: Довоза нема, а роба не потребује. — Ораси: Довоза нема при слабој тражњи.

Поврће. Кромпир: Довоз је велики, а тражња је слаба. Цена му је 4·86—7 круна 100 кила. — Бели и црни лук: Довос је умерен, а тражња је слаба. Цена је црном луку 5—7, а белом 12—14 круна 100 кила.

Адреса за телеграме: **Raičić, Budapest.** — Адреса за пошиљке робе: R. O. Raičić, Budapest, Centralmarkthalle.

Јавна захвала.

Православна српска црквена општина Темеш Моношторска изриче своју најтоплију благодарност српској православној црквеној општини батањској, која је својим даром украсила нашу св. цркву с једним старим небом.

У *Моноштору*, 2. (15.) маја 1903. г.

Милка П. Лунголова, перовођа. **Влада Станоранов,** председник.

Јавна захвала.

Свима пријатељима, знанцима, нарочито чиновништву области вуковарских те друштву »Сремски Сокол«, који до хладног гроба отпратише нама ненадокнадивога и незаборавнога оца, супруга и брата

АНТУНА ШЛЕМИНА

и тим ублажише наш велики бол и тугу, изјављујемо овим путем нашу најтоплију захвалност.

339 **Тугујућа обитељ.**

ПОМОДНО-МАНУФАКТУРНА ТРГОВИНА

МИЛЕНКА НИКОЛАЈЕВИЋА

у РУМИ

треба старијег, вештог, вредног и солидног помоћника. 323 1—2

Пробуђена савијест.

Роман **Ал. Н. Будишчева.**

С руског иревео Вељко Лукић-Новица.

(Наставак.) (38)

XVII.

Беркутов пође кроз авлију и угледа Сисојку. Овај је грабом утјерао кроз капију скроз ознојена коња.

— Но шта, како? Носиш ли одговор? — запита га Беркутов.

Сисојка пружи му које како сложено изгужвано писмо.

— Одлази пред тријем, — рече му Беркутов, — и чекај ме ондје. Коња не раседлавај, ићи ћеш одмах по кирицију.

И он брзим кораком пође у свој стан. Не скидајући капе, прочита брже боље Пересвјетовљево писмо поред жмиравог свијетла уврнуте лампе. Пересвјетов дозвољаваше жени да иде тетки у госте. „Дашто, тако је морало бити“, помисли Беркутов. Он загрну црн огртач, тури у џеп револвер и приђе кревету.

Настасја Петровна спаваше чврсто, бљеда лица и олако отворених устију. Капци на очима играли јој. На грудима растворио се пршњак, плед спузио са рамена, и Беркутов угледа њен црномањаст врат, обрастао злаћаним мањама. Он опрезно, да је не пробуди, намаче плед на њене груди, угаси лампу сасвим и лагано изађе у тријем.

Сисојка стајаше пред тријемом и држао коња за узде, коњ је гризао узду и копао ногом.

— Но, коњару, — окрену се Беркутов Сисојки, — пожури се одмах у село кирицији и реци му, да су ми овдје коњи за сахат и по. Не касније, јес' чуо? За подруг сахат. И то тројка. Али реци, нека даде што боље коње. Јеси ли разумјео? А за труд, ево ти још два рубља.

Сисојка стрпа брже боље новац у џеп и скочи у седло.

— А ти ми оседлај другог коња, — рече Беркутов ноћном стражару.

Овај отрча што је игда могао да изврши саповијест. Сви су на салашу вољели Беркутова.

Послије четврт сахата био је Беркутов већ у шуми поред храста, што га је гром расцијепио. Ту сиђе са коња и привеза га за суху грану од храста. „А ако је Пересвјетов сакрио новце на друго мјесто“, сјети се он изненада, — „то ће онда бити парада!“ Огледајући пажљиво земљу, поче он обилазити око храста. Киша је лагано ромињала и сва је шума шуштала, од дрвећа дизала се лака магла, по каштo чуло се у шуми слабо ћарлијање повјетарца, као уздах, изгледаше као да шума спава и у сну бунца. Беркутов је једнако обилазио око храста сагнут, огледајући пажљиво земљу. На једном мјесту учини му се, као да се шушањ, који је био покрио сву земљу, нешто мало нашешурио. И он сједе на том мјесту и извади из џепа омален фински нож. Тим ножем рашчепркао је шушањ, гдје је мислио да је потребно, и поче лагано копати земљу. Наскоро стругну нож по лиму. Беркутов чуо је тај звук и преко усана његових прелеће тих осмејак. „Овдје је“ — помисли он, и поче брже да копа.

Послије часак два већ је држао у рукама повелику лимену кутију. Беркутов отвори кутију. Новци су били ту. Он поче вадити новац из кутије и трпати у џепове, мећући подједнако у сваки џеп све пакетић по пакетић. Ускоро били су џепови његови пуни пунцати. У осталом, и у кутији остала је још прилична хрпица. Он је преброји. „Тријест хиљада“, — помисли, — „и то ће бити сасвим довољно за Пересвјетова“. Беркутов поново спусти кутију на своје старо мјесто, у јаму, али је у кутију најприје, скупа са преосталим новцем, метнуо лијепо, чисто по канцеларијски, сложен лист хартије. Кутију је потрпао, као што је и прије била, земљом и шушњем. Послије тога сјео је на коња и пошао лагано из шуме, праћен ситном кишом. Путем сјетио се изненада, да сврне нд часак к Пересвјетову. Имао је још читав сахат времена. Њему се чак учини, да ће бити добро и од хасне, ако сврне онамо. Он потјера коња оштрије. Пред тријемом Пересвјетовљеве куће привезао је коња за гвоздену карику и ушао у кућу. У предсобљу срио се са Анушком.

— Је ли код куће Валерјан Сергјејић? — запита је он, не скидајући огртач ушао у трапезарију.

Пересвјдтов сјеђаше за трпезом и вечерао студену овчетину. Кад уђе Беркутов, подиже се на своје кратке ноге.

— А мене жена оставила, — рече он са киселим осмјехом, рукујући се са Беркутовим.

— Како то? запита Беркутов, снимајући капу.

— Изволи, — понуди га Пересвјетов овчетином, те продужи: — да, жена, видиш отишла к тетки у госте, нашла се сапутница. А ја сам је дакако, — размахну Пересвјетов рукама, — драге воље пустио, збиља, нека иде да се мало провјетри.

— Дакако, — потврди Беркутов главом, жвакући чврстим зубима залогај овчетине, — то је добро.

— Сутра ћу и сам отићи у госте к Тихону Никешкину, — говорио Пересвјетов, — остаћу сигурно недјељу дана. Пљујем на господарство. Све једно ће ми продати за годину дана добро због дугова. Макар се како копрцао, нећу се ископрцати. У клопци, па амин! — Пересвјетов опет размахну рукама. — А знаш шта сам смислио?

— Шта?

Беркутов одмаче овчетину и запали цигаретлу.

— Кад продају моје добро, — говораше Пересвјетов, — гледаћу да нађем пред то вријеме пет стотина, седам стотина рубља, макар жито у зелен продао, и отићи у Нижни на вашар. Тамо ћу се упознати са вијеним трговцима, и с њима се почети картати.

— Са шеном? запита Беркутов.

— То јест, како?

— Но, сјећаш ли се, како сам те учио: „Валентина Павлозна, Павловна, Павловна, — запјева Беркутов на мотив њемачке пјесме „O du lieber Augustin“. — Тако, је ли? — надовеза он и засмија се као да просу лед.

Пересвјетов прасну такође у смијех.

(Наставиће се.)

ПОЗИВ

Овим се позивате да изволите доћи у

главну скупштину

ДРУШТВА

„Добротвор“ у Новом Саду,

која ће се одржати у недељу 11. (24) маја о. год. у 9 сахати пре подне у **новосадској** српској основној **средишној** школи.

—:—

ДНЕВНИ РЕД:

1. Отварање скупштине.
2. Оверовљење присутних чланова.
3. Извештај управе о своме раду.
4. Извештај рачунских прегледача.
5. Предлози појединих чланова.
6. Избор четир члана управе, који по § 27. друштвених правила иступају из управе.
7. Избор рачунских прегледача.
8. Избор тројице, који ће оверовити и потписати записник главне скупштине.

У Новом Саду, 16. (29.) априла 1903.

1—1 331 **Председништво.**

ПОНУДЕ

ЗА ИЗВРШЕЊЕ РАДОВА.

Српска православна црквена и школска општина новосадска, у намери, да преоправи своју саборну цркву, позива овим на поднашање понуде за извршење ових и овако прикупљених радова:

Зидарски посао	— —	24.857·84	К
Каменорезачки посао	—	7.511·40	„
Дунђерски посао	— —	7.730·—	„
Лимарски посао	— —	10.967·70	„
Покривачки посао	— —	3.680·—	„
Громоводни посао	— —	400·—	„
Ложење гасом	— —	3.319·20	„
Попођавање	— — —	5.434·—	„
Свега		63.900·14	К

Услови су:

1.) Такмачити се могу све оне занатлије или подузимачи из Угарске, који су у праву да раде свој занат.

2.) Понуде се могу подносити за извршење једног посла или свију заједно. Попуст ваља означити како бројкама тако и словима.

3.) Подузимачи су дужни приложити као пишманлук 5% од своте, што су је назначили у својој понуди.

4.) Планови за извађање радова могу се видети у председника општине г. Петра Попадића у Новоме Саду, или у архитекте Михајила Харминца у Будимпешти, Papnővelde uctza 10. szám, сваки дан после подне од 3 до 4 сахата, где подузимачи уредно могу видети и предрачуне и дознати за услове уопште.

5.) Запечаћене понуде ваља поднети најдуже до 18. (31.) маја 1903. 12 сахата у подне код потписана председника, а отвориће се 19. маја (1. јуна) 1903. године.

6.) Пододбор за спровађање преоправке задржава себи право, да изда поједине радове, без обзира на поднесене понуде, коме било, или да даје све радове на извршење једном подузимачу, а у случају потребе, да изда поновни позив на поднашање понуда.

Нови Сад, 3. (16.) маја 1903. г.

Петар Попадић с р.
председник срп. прав. црк. и школ. општине новосадске.

338 1—3

Краљ. Српској Повл. Извозној Банци

потребни су

ДВА ВИША И ТРИ МЛАЂА ЧИНОВНИКА

и два чиновничка приправника.

Услови су за чиновнике, да су потпуно вични свима банкарским, а по могућству и извозничким пословима и да поред српског владају немачким или француским језиком; приправници имају пак поднети уверење, да су свршили са добрим успехом трговачку школу или академију овде или на страни и да владају једним страним језиком.

Плата ће се свима одредити према способности.

Понуде са документима имају се поднети најдаље до 15. (28.) маја о. г.

У Београду, 2. (15.) маја о. г.

1—3 340 **УПРАВА.**

ЕКСПОРТ НАМЕШТАЈА

14—50 243 и

посредовање директног купа за бечки намештај

М. ДИМОВИЋ

Wien, V. Schlossgasse Nro 18.

Ценовници бадава и франко.

XII КРАЉ УГАР. ПОВЛАШЋЕНА РАЗРЕДНА ЛУТРИЈА

110.000 ЛОЗОВА 55.000 ДОБИТАКА

сваки други лоз мора се са добитком вући.

ГЛАВНИ ЗГОДИТАК У СРЕТНОМ СЛУЧАЈУ

1,000 000 Круна а премија 600.000 Круна

Многи играчи из моје главне колектуре постигли су лепе добитке.

Цена за I. разред 1/8 К 1·50, 1/4 К 3·—, 1/2 К 6.— или цели лоз К 12.

Наручбине поштом извршујем тачно.

Ко жели може лоз купити у главној колектури банкарске и мењачке радње

Мирослава Спајића

245 26—28 у Митровици Сремској.

ОБЈАВА.

Овим се поштованој публици ставља на знање, да је усљед родољубивог заузимања високославног српског народног Саборског Одбора ова црквена општина као власник овдашњег купатила

РУСАНДЕ

у том пријатном положају да исто купатило као и досад, тако и ове године

1. (14.) маја отвара.

Купатило је по обрасцу најбољих светских купатила најмодерније како у погледу лечења, тако и у погледу комоције и удобности гостију удешено.

Српска црквена општина у Меленцима.

305 2—2

ЗАШТО толика подражавања? 174 7—16

ЗАТО, што је прави Ајзенштетер-в

Linoleum Fussboden Email

са регистрованом заштитном марком „Eiserner Ritter" најбољи и најдуготрајнији лак за мазање меког патоса и кухињског намештаја.

Чувај се од подражавања.

Од подражавања ваља се чувати.

Registrirte Schutzmarke Eiserner Ritter

Ајзенштетеров Линолеум емаил за патос

суши се за један сат, имаде непредан сјај и до сад ненадмашиму трајност.

Усљед велике проће, налази се у трговинама подразним именима подражавања без икакве вредности, те *треба сваки изрично да тражи* **само Ајзенштетеров прави ЛИНОЛЕУМ ЕМАЈЛ за патос** *са регистрованом марком* „Eiserner Ritter".

Lak- und Farbenfabrik

Gebrüder Eisenstädter

Главно стовариште у Новом Саду код:

Стојановића и Радовановића

ДОБРО СТАРО КУЋЕВНО СРЕДСТВО

које би требало да буде у свакој породици јесте свуда познат и опробани

ЕРНСТА ХЕСА „EUCALYPTUS"

гарантиран чист, већ од 12 година управо из Аустрије поручиван природни производ.

У Немачкој и Аустро-Угарској законом заштићено. Јефтина цена од 1 кр. 50 пот. За оригиналну флашу која је ради употребе издашна омогућава свакоме набавку тог средства **за повраћај здравља и сачувања од болести.**

ПРЕКО 1500

захвалница и признања

добио сам без захтева од оздрављених лица, који су патили од

серотина, крсто - грудо - вратобоље, подагре, недовољног дисања, кијавице, главобоље, бола унутарњих нежних органа, старе ране, болести коже итд.

Не треба пропустити, а да се не поручи врло важна књига у којој су тачно описани Еукалиптус-препарати и како се исти имају употребљавати при описаним болестима. Сваком болеснику достављам на захтев ову књигу бесплатно, у којој сам дао отштампати количину сведочаба оздрављених лица.

Треба тачно пазити ↓↓↓↓↓↓ на заштитну марку

Клигентал у Саксонској.

ERNST HESS

Eucalyptis-Importeur.

Може се добити: **Јегри** у Чешкој: Adler-Apotheke; у **Пилзању** апотека код „белог једнорога", **Будвајсу** код „Engel-Apotheke", **Бечу** код „Krebs-Apotheke" I. hoher Markt, **Грацу** код апотеке црног медведа, **Марбург** на **Драви** „Mohren-Apotheke", **Вилаху у Корушкој** „Kreisapotheke". **Клагенфурту** Engel-Apotheke", **Љубљани** „Engel-Apotheke". **Трсту** „Farmacia-Biasoletto, Ponterosso", **Брину у Моравској** „Goldene Adler-Apotheke", **Велсу**, Горња Аустрија „Apotheke schwarzen Adler"; у **Комотави** (Чешка) Adler-Apotheke.

59 15—26

У СРБИЈИ ПРОДАЈЕ СЕ

угледно пољско добро (имање) пза вароши Ниша код варошице Беле Паланке, кроз исто пролази жељезничка пруга и на самом добру (имању) стаје воз на својој постаји код железничке стражаре бр. 35, а поред имања протиче велика река звана Нишава.

Добро (имање) је пространо 600 ланаца и то 300 ланаца зиратне земље оранице и 300 ланаца под лепом чистом растовом шумом (гором). Шума (гора) је дебљине разне од 5 сантиметара па на више. На истом имању постоји:

Један млад шљивар шљивик са 3000 дрвета шљива зване мађарке (пожаге).

Један млад шљивар шљивик са 500 дрвета шљива зване тургње ранке.

Један воћњак са 500 дрвета окаламљених јабука и крушака од најфиних сората.

Један салаш (кош) нов од летава са шупом преда се дуг 30 метара, широк 2 метра, ширина шупе 4 метра.

Једна житница (хамбар) 12 метара дуг 7 метара широк са 6 оделења и шупом преда се.

Две штале са бунаром нове за марву (стоку) свака је 27, метара дуга и $7^1/_2$ метара широка

Једна кућа зидана од тврдог материјала са 6 соба, 2 кухиње, 2 ходника, једним предсобљем и подрумом.

Исто је добро (имање) сво засијано разним усевима што даје прилику и могућност купцу да се лично увери о каквоћи земље и успевању усева.

Цена је врло умерена и услови за купца повољни. Обратити се ваља

Будимиру К. Раденковићу члан фирме. **Кости В. Ракићу и Брату** у Јагодини.

Д. Ђукановић и Комп. трговци у Београду. или **Кости В. Ракићу** у Белој Паланци.

264 8—2

СПИСАК СВИХ 55.000 ДОБИТАКА

Највећи добитак у најсрећнијем случају

VERZEICHNISS aller 55.000 Gewinne.

Der grösste Gewinn im glücklichsten Falle 1.000,000 Kronen.

Speciell sind die Gewinne wie folgt eingetheilt:

Sämmtliche Gewinne werden in ca. 5 Monaten gezogen und sind in Baar zahlbar.

		Kronen
1	Prämie mit	600000
1	Gew. à	400000
1	„ „	200000
2	„ „	100000
1	„ „	90000
2	„ „	80000
1	„ „	70000
2	„ „	60000
1	„ „	50000
1	„ „	40000
5	„ „	30000
3	„ „	25000
8	„ „	20000
8	„ „	15000
36	„ „	10000
67	„ „	5000
3	„ „	3000
437	„ „	2000
803	„ „	1000
1528	„ „	500
140	„ „	300
34450	„ „	200
4850	„ „	170
4850	„ „	130
100	„ „	100
4350	„ „	80
8350	„ „	40
55,000	Gew. u. Pr. im Betrage	14.459,000

Нарочита срећа код ТЕРЕКА.

Многи, многи постадоше преко нас сретни!

Преко десет милиона круна добиле су код нас наше поштоване муштерије.

Најсигурнија за добит у целом свету је наша краљ. угарска прив. класна лутрија, која ускоро поново отпочиње. Од

110.000 лозова извлаче се 55.000

са добитком у новцу, дакле половина добија од свију лозова, као што је назначено овде у исказу добитака.

У целом се грдна сума у износу од четрнаест милиона 459.000 круна ижреба у времену од 5 месеци. Цело подузеће стоји под надзором државе.

По утаначеном плану уплата на оригиналан лоз I. класе износи

за осмину	($^1/_8$)	ф. -·75	или у К	1 50
за четвртину	($^1/_4$)	ф. 1·50	или у К	3 —
за половину	($^1/_2$)	ф. 3·—	или у К	6 —
за цео	($^1/_1$)	ф. 6·—	или у К	12·—

и они се разашиљу или уз наточ (per Nachnahme) или кад се новац унапред пошаље. Званични планови шаљу се бесплатно. — Поруџбине на оригиналне лозове молимо одмах или најдаље до

22. маја о. г.

са пуним поверењем управо на нас послати

A. Török & Co.

BANKHAUA BUDAPEST

највећа класне лутрије трговина Угарске.

Одељене класне лутрије наше главне колекције:

1. **Centrale, Theresienring 46|a.**
2. **Filiale, Waitznerring 4.**
3. **Filiale, Muzeumrring 11.**
4. **Filiale, Elisabethrring 54.**

201 8—8

Порука, коју треба одсећи. Herren A. TÖRÖK & Co. Hauptkollecteure, Budapest.

Молим за пошиљку ..... оригиналне срећке I. класе кр. угар. повл. класне лутрије са званичним планом извлачења.

Свота од..... Кр. { треба се уз поузеће подићи / следи са поштанском упутницом } Што се не жели, молимо да се превуче.

Тачна адреса .....

Главни уредник Јаша Томић. Одговорни уредник Константин Брадваровић. Српска штампарија дра Светозара Милетића у Новом Саду.